УДК: 314.8

ТЕНДЕНЦІЇ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПРОГНОЗУ В УКРАЇНІ ДО 2050 РОКУ

Ю. Геркіял[1]

У реальному житті на зміни демографічних процесів впливає багато прихованих чинників, які складно виявити та кількісно виміряти. Способом розв'язання проблеми демографічного прогнозування є розробка інтервальних прогнозів, тобто припущення з певною мірою імовірності, що очікувані зміни в демографічному розвитку країни не виходитимуть за певні межі.

Принциповою відмінністю імовірнісних прогнозів є відмова від визначення кількох „найбільш вірогідних" сценаріїв. Експерти на основі прямої оцінки, а також використання методики аналізу динамічних рядів та оцінювання похибок колишніх прогнозів вказують межі, за які окремі демографічні не вийдуть із імовірністю 60, 80, 95% тощо. Вся ж множина найбільш імовірних варіантів прогнозів отримується шляхом взаємного „накладання" різних траєкторій у межах зазначених „коридорів". Таких стохастичних імітацій може бути 1-2 та більше тисяч. Зрозуміло, що за умови нормального (або асиметричного, якщо його задати) розподілу різні варіанти згущатимуться навколо певної траєкторії, близької до медіанної. Зазвичай задається умова нормального розподілу числа із дисперсією, яка дорівнює 1 та математичним очікуванням 0.

Складаючи прогноз смертності і тривалості життя в країні необхідно зазначити, що кілька останніх років тривалість життя населення в Україні змінювалась у досить скромних межах: 67,94-67,74 (для обох статей), 62,30-62,03 (для чоловіків), 73,62-73,78 року (для жінок). Це зумовлено різною направленістю тенденцій смертності в різних вікових групах. Якщо в молодших (до 24 років) смертність переважно знижується або, принаймні, не зростає, то старше 25 років зростає або не знижується. Тому, зберігаючи певну інерцію, в якості „нижнього" інтервалу закладено подальше зниження тривалості життя при народженні в обох статях (рис. 1, 2).

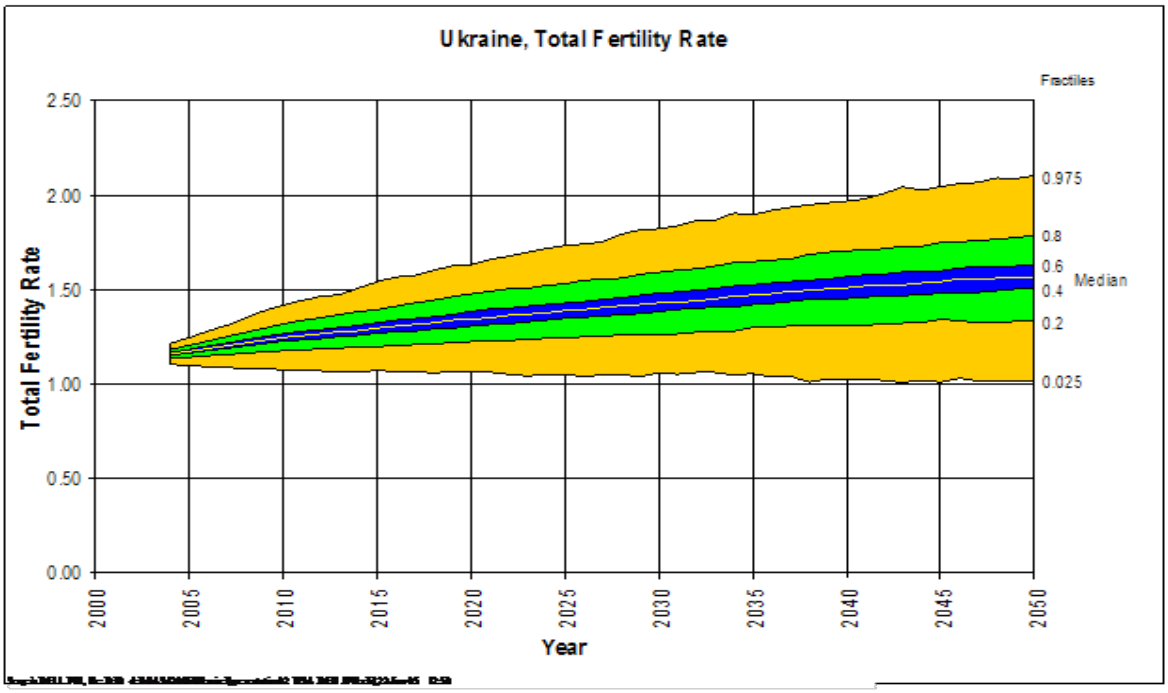

Рис. 1. Перспективи очікуваної тривалості життя при народженні (для жінок)

[1] *студ. Кіровоградський національний технічний університет*

Науковий керівник: Рябоволик Т.Ф., канд. екон. наук, доц. Кіровоградський національний технічний університет

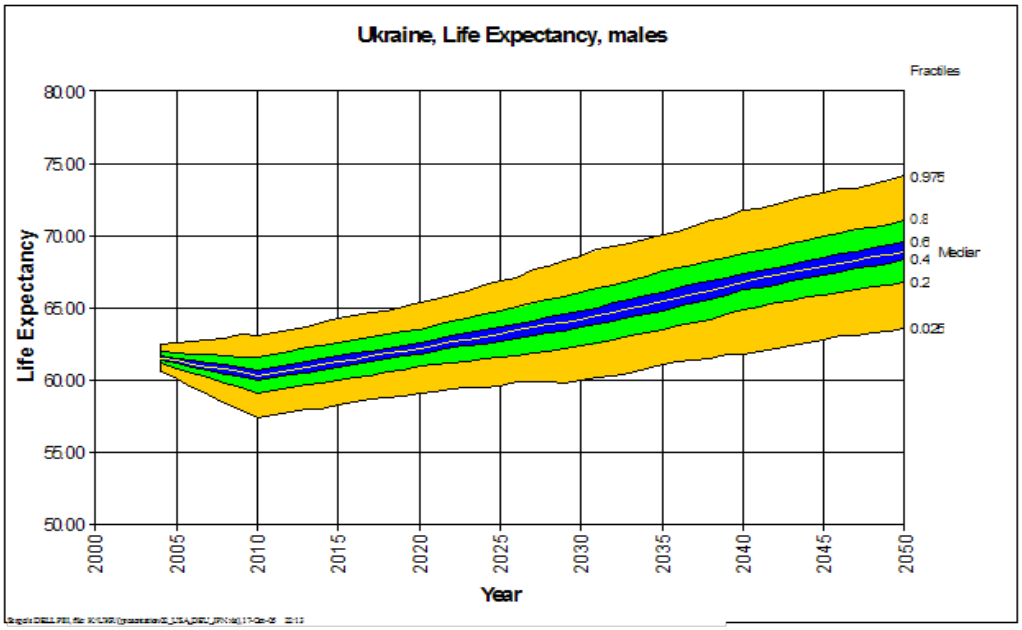

Рис. 2. Перспективи очікуваної тривалості життя при народженні (для чоловіків)

Найнижча тривалість життя за „низьким” сценарієм досягне 57,3-58,2 роки для чоловіків і 68,6-68,3 роки для жінок в період 2010-20 рр. Таке доволі песимістичне бачення грунтується на імовірному „сплеску” смертності від СНІД, який прогнозується в Україні фахівцями-епідеміологами. Зросте також рівень смертності від СНІД-асоційованих хвороб, передусім туберкульозу. Ці хвороби, основна смертність від якої припадає саме на молоді роки можуть віднімати у населення 4,4-5,8 років життя. Проте, заходи Фонду боротьби з туберкульозом та СНІД, а також увага уряду України та суспільної громадськості до проблем відтворення населення залишають сподівання на більш оптимістичний перебіг подій.

Успіхи провідних світових країн у боротьбі з наслідками різних захворювань дають надію на більш високі прогнозні значення тривалості життя. Тому за прогнозом очікується зростання тривалості життя на кінець прогнозного періоду до 79,9 та 74,1 для жінок і чоловіків відповідно за „високим” варіантом.

Певний оптимізм дає імовірність реалізації нових і продовження старих Державних і Національних програм, спрямованих на покращення здоров’я та зростання тривалості життя населення.

В результаті взаємного накладання окремих компонентів демографічного прогнозу отримується загальна кількість і вікова структура населення України на перспективу. За різними варіантами прогнозу природний приріст залишатиметься від’ємним, а сальдо міграцій не покриватиме демографічних утрат. Таким чином, чисельність населення України на 2050 р. становитиме від 24,5 до 36,1 млн. осіб. Найбільш імовірні значення знаходитимуться в межах 29,2-30,6 млн. (Рис. 3).

Якщо ж прогнозувати кількість чоловіків та жінок країни, то найкраще це відображає статево-вікова піраміда населення України на початок 2050 р. (Рис. 4).

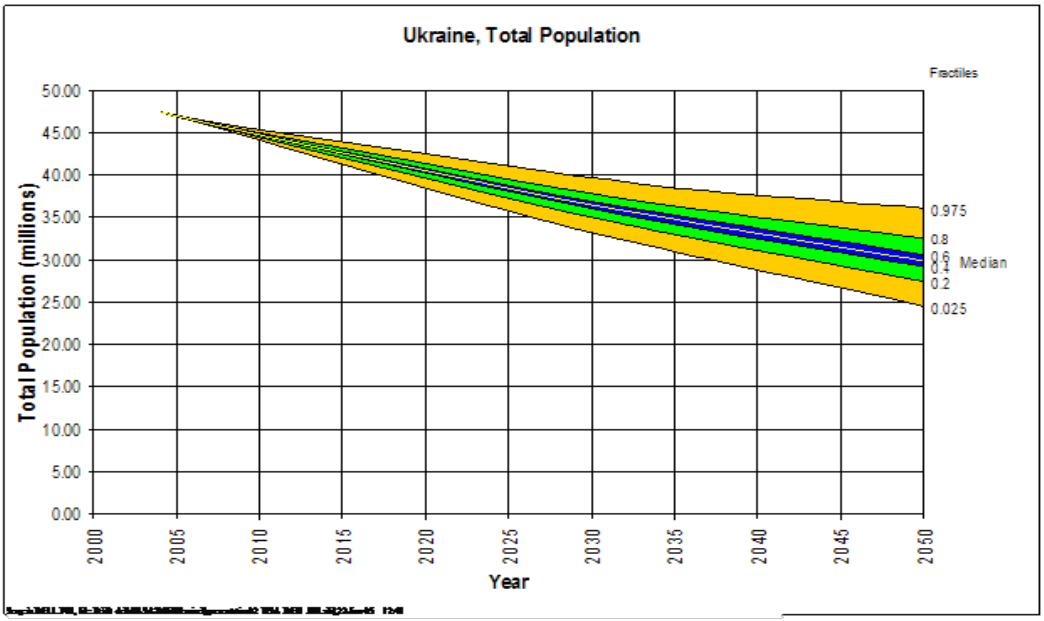

Рис. 3. Прогноз чисельності населення України до 2050 року.

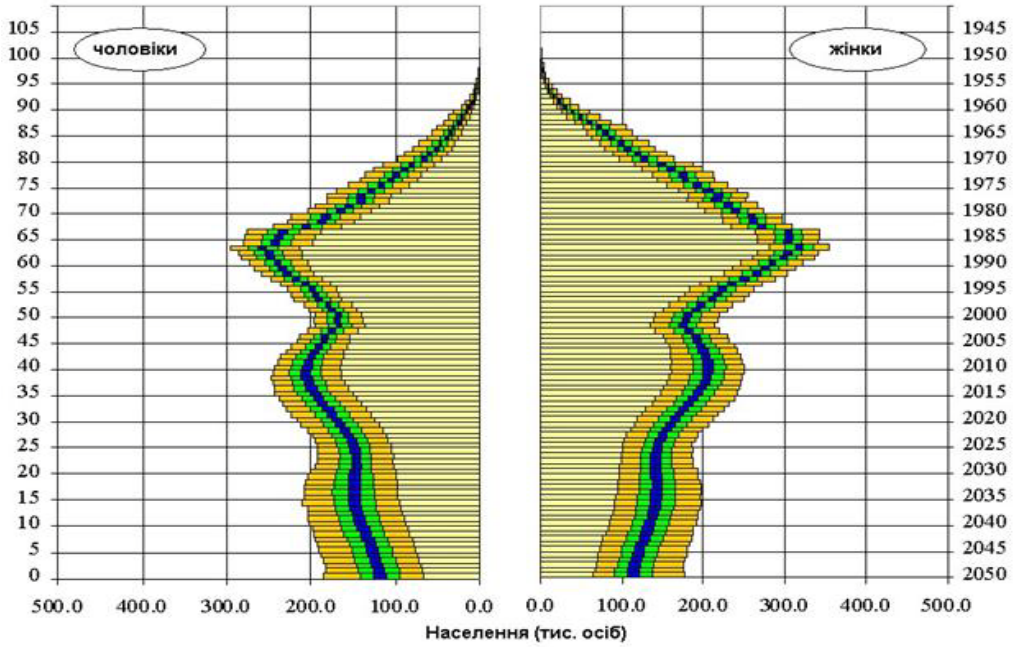

Рис. 4. Статево-вікова піраміда населення України на початок 2050 р. (за різних довірчих інтервалів).

Таким чином, запровадження та поширення імовірнісного прогнозування у вітчизняній демографії виводить її на передові рубежі світової демографічної науки. Дослідивши чисельність постійного населення, можна зробити висновок, що воно стрімко зменшується. Для того, щоб покращити демографічну ситуацію, Україні необхідно провести ряд заходів, спрямованих на підвищення народжуваності та зниження рівня смертності.

Проанлізувавши демографічний прогноз, можна сказати, що те, як зростатиме населення України в майбутньому, важко передбачити на довгу перспективу. Смертність може несподівано збільшитися через хвороби, війни та катастофи, або ж зменшитися завдяки новим відкриттям у медицині.

Список літератури:

1. Офіційний сайт Комітету державної статистики України. Електронний ресурс - [Режим доступу].- www.ukrstat.gov.ua